

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора Кривка Юрія Ярославовича на дисертацію Макарчук Ірини Миколаївни “Конституціональні особливості юнаків і дівчат Поділля хворих на вугрову хворобу”, представленої у спеціалізовану вчену раду Д 05.600.02 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.03.01 – нормальна анатомія

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ОБРАНОЇ ТЕМИ ДИСЕРТАЦІЇ

Не дивлячись на вагомі досягнення у вивченні етіології, патогенезу та лікуванні, вугрова хвороба залишається одним із найпоширюваніших захворювань людства. За різними літературними даними, близько 70-95 % представників людської популяції хоча б раз у житті мали епізод акне. Особливе поширення вугрової хвороба має серед осіб юнацького віку, у яких вона реєструється у 80-90% випадків.

При незначних порушеннях у фізичному статусі вугрова хвороба погіршує психоемоційний стан та негативно впливає на якість життя хворих, що є причиною подальшого зниження їх працездатності і соціальної дезадаптації. Рубці на шкірі, що можуть виникати при даному захворюванні, іноді призводять до інвалідації і виникненні психічно-неврологічних розладів у людини.

Реальна конституція людини складається з таких складових як фенотипова конституція, соматична, генотипова, психологічна, імунна, нейронна, лімфо-гематологічна, гормонально-статева та рефлексивна. Найбільшу актуальність, на даний момент, складають фенотипова та соматична конституції, що можуть використовуватися як маркери для багатьох мультифакторіальних захворювань, та допомогти прогнозувати не лише можливість виникнення того чи іншого захворювання, а й передбачити його перебіг та наслідки.

Згідно досліджень багатьох науковців акне є мультифакторіальним захворюванням, що характеризується полігенною схильністю, яка реалізується через притаманні конкретній конституції особливості генотипічної норми реакції. Саме тому основна частка досліджень сьогодення присвячені вивченню фенотипових і генетичних аспектів причин виникнення, важкості, особливості локалізації, попередження і лікування вугрової хвороби. Проте, не дивлячись на широку розповсюдженість акне серед населення, даний аспект дослідження захворювання ще досі не до кінця розкритий.

Власне тому, дисертанткою, проаналізовано особливості антропометричних та соматотипологічних параметрів у юнаків та дівчат Подільського регіону України в нормі та при вугровій хворобі.

Робота зареєстрована як ініціативна наукова тематика, що виконується у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова (№ державної реєстрації: 0116U005857).

2. СТУПІНЬ ОБГРУНТОВАНOSTІ ПОЛОЖЕНЬ, ВИСНОВКІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ, СФОРМУЛЬОВАНИХ У ДИСЕРТАЦІЇ, ЇХ ДОСТОВІРНІСТЬ І НОВИЗНА, ПОВНОТА ЇХ ВИКЛАДУ В ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЯХ

Обгрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій і достовірність отриманих результатів дисертації Макарчук Ірини Миколаївни базуються на наступному:

- дослідження проведені за допомогою достовірних і адекватних меті й завданням методів дослідження: антропометричних, соматотипологічних та сучасних параметричних і непараметричних статистичних методів;
- дослідження проведено на достатній кількості обстежених – 84 хворих на вугрову хворобу юнаків віком від 17 до 21 року, та 116 хворих на вугрову хворобу дівчат віком від 16 до 20 років мешканців Подільського регіону України; а також з бази даних науково-дослідного центру Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова взяті (отримані спільно з колегами) первинні антропометричні і соматотипологічні показники 150 прак-

тично здорових юнаків і 160 практично здорових дівчат, також мешканців Поділля аналогічного хворим юнакам та дівчатам віку.

Комітетом з біоетики Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова встановлено, що проведені дослідження не заперечують основним біоетичним нормам Гельсінської декларації, Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (1977), відповідним положенням ВООЗ та законам України (протокол № 4 від 07.04.2017р.).

Цінність роботи полягає у тому, що на основі побудованих в ліцензованому статистичному пакеті дискримінантних моделях визначена можливість захворювання і особливості перебігу вугрової хвороби в юнаків і дівчат Поділля в залежності від особливостей будови і розмірів тіла.

Новизна проведеного дисертанткою дослідження полягає в тому, що вперше встановлені:

- відмінності антропометричних показників, компонентів соматотипу та показників компонентного складу маси тіла між здоровими і хворими на вугрову хворобу без урахування і з урахуванням ступеня важкості захворювання – у хворих юнаків і у дівчат встановлені менші значення товщини шкірно-жирових складок, менші значення жирового компоненту маси тіла і більші значення м'язового й кісткового компонентів маси тіла, менші значення ендоморфного компоненту соматотипу і більші значення мезоморфного компоненту соматотипу, а також більші значення поперечного нижньогруднинного розміру та менші значення ширини плечей;
- відмінності розподілу соматотипів між відповідними групами здорових і хворих юнаків та дівчат – у хворих юнаків і дівчат визначено більший відсоток представників мезоморфного соматотипу, у хворих юнаків встановлено більший відсоток представників енто-мезоморфного соматотипу і менший відсоток представників екто-мезоморфного соматотипу, а у хворих дівчат – менший відсоток представниць ендоморфного соматотипу;
- прояви субпатологічних конституціональних типів – проявляються різнонап-

равленністю змін поздовжніх, поперечних і обхватних розмірів тіла;

- виражені прояви статевого диморфізму показників будови та розмірів тіла – в усіх групах хворих юнаків встановлені більші значення тотальних, поздовжніх, поперечних розмірів тіла, більшості обхватних розмірів тіла, мезоморфного компоненту соматотипу та м'язового й кісткового компонентів маси тіла; а у хворих дівчат – більші значення встановлені лише для показників товщини шкірно-жирових складок нижньої частини тулуба й нижніх кінцівок, а також відсотку осіб середнього проміжного соматотипу;
- встановлено більш високий рівень дискримінації в моделях, що дозволяють прогнозувати можливість виникнення і особливостей перебігу вугрової хвороби у дівчат, ніж у відповідних групах юнаків. До складу моделей у юнаків та дівчат найбільш часто входять показники товщини шкірно-жирових складок та діаметри тулуба, а також лише в юнаків – обхватні розміри тіла.

За матеріалами проведеного дисертаційного дослідження опубліковано 13 наукових робіт (з них 7 самостійних). 7 статей опубліковано в рекомендованих ДАК МОН України наукових фахових журналах (3 входять до переліку міжнародних наукометричних баз), а 1 стаття – в закордонному фаховому журналі, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus (Польща). Отримано свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір. Аналіз друкованих робіт свідчить про те, що в них в повній мірі відображено основні положення дисертації. Рівень та кількість опублікованих робіт відповідають сучасним вимогам.

3. ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

В дисертаційній роботі проведено теоретичне обґрунтування і достатнє вивчення актуальної задачі щодо визначення конституціональних маркерів вугрової хвороби; а побудовані дискримінантні моделі можливості і особливостей перебігу даного захворювання в залежності від антропометричних та соматотипологічних показників допоможуть на ранніх стадіях прогнозувати можливий ризик виникнення і особливостей перебігу вугрової хвороби в юнаків та дівчат.

Матеріали дисертаційної роботи Макарчук Ірини Миколаївни застосовуються в лекційних курсах і практичній роботі кафедр анатомії людини та шкірно-венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова; анатомії людини Національного медичного університету імені О. О. Богомольця; анатомії людини Одеського національного медичного університету; нормальної анатомії Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; анатомії людини ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України», а також у практичній діяльності лікарів Вінницького обласного шкірно-венерологічного диспансеру (м. Вінниця).

4. ОЦІНКА ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ, ЇЇ ЗАВЕРШЕНОСТІ В ЦІЛОМУ ТА ІДЕНТИЧНОСТІ ЗМІСТУ АВТОРЕФЕРАТУ Й ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертація та її автореферат оформлені згідно «Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій» ДАК України. Дисертацію викладено на 227 сторінках друкованого тексту, з них 147 сторінок основного залікового тексту. Робота складається з анотації, змісту, вступу, огляду літератури, загальної методики й основних методів дослідження, двох розділів власних досліджень, аналізу й узагальнення результатів дослідження, висновків, списку використаних джерел та трьох додатків. Дисертацію ілюстровано 57 рисунками і 40 таблицями. Список використаних джерел літератури включає 278 посилань (152 – надруковані кирилицею, 126 – латиницею).

Згідно нових вимог ДАК України в анотації автором представлені найбільш важливі результати отримані в ході проведеного дослідження. Чітко виділена новизна отриманих результатів.

У вступі автором аргументовано, логічно і переконливо обґрунтовано актуальність теми дисертації, її теоретичне і практичне значення. Чітко сформульована мета і задачі дослідження, підкреслені нові положення. Повно та корек-

тно представлений особистий внесок здобувача і отримані спільно разом із колегами результати.

Розділ 1 дисертації “Огляд літератури” включає 2 підрозділи та ґрунтується на аналізі значної та достатньої кількості наукових літературних джерел. У першому підрозділі проведено аналіз даних літератури, що стосуються сучасних уявлень про значення особливостей будови і розмірів тіла у виникненні і розвитку мультифакторіальних захворювань, до яких відноситься і вугрова хвороба. У другому підрозділі описані сучасні аспекти етіології і патогенезу, а також генетичні передумови виникнення вугрової хвороби. Детальний огляд літератури свідчить про глибокий аналіз літературних даних, які присвячені даній проблематиці та підкреслює наявність багатьох невирішених питань, що стосуються теми, якій присвячена дисертаційна робота.

Розділ 2 “Загальна методика та основні методи дослідження”. У ньому досить детально і об’ємно описані об’єкти та методи дослідження. Робота виконана на 84 хворих на вугрову хворобу юнаках віком від 17 до 21 року і 116 хворих дівчатах віком від 16 до 20 років, мешканців Подільського регіону України. У якості контролю використані первинні даними антропо-соматотипологічні показники 150 практично здорових юнаків і 160 дівчат аналогічного віку й регіону проживання, що були отримані спільно з колективом виконавців планової наукової роботи науково-дослідного центру Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова.

У розділі 3 “Антропометричні та соматотипологічні показники здорових і хворих на вугрову хворобу юнаків і дівчат” дисертанткою співставлені особливості конституціональних параметрів тіла між здоровими і хворими на вугрову хворобу юнаками і дівчатами без розподілу і з розподілом на різні ступені важкості перебігу захворювання. Також описані особливості проявів статевого диморфізму антропо-соматотипологічних показників у хворих на вугрову хворобу без урахування та з урахуванням ступеня важкості захворювання. Текст розділу

проілюстрований інформативними діаграмами. В кінці розділу автор робить коротке узагальнення отриманих результатів.

У розділі 4 “Моделювання за допомогою дискримінантного аналізу ризику виникнення та особливостей перебігу вугрової хвороби в залежності від антропометричних і соматотипологічних параметрів юнаків і дівчат” описані дискримінантні моделі, які дозволяють, за допомогою особливостей показників будови і розмірів тіла у здорових та хворих на вугрову хворобу юнаків та дівчат, спрогнозувати можливість виникнення і особливості перебігу даного захворювання. Розділ складається з двох підрозділів. У першому підрозділі проведено моделювання ризику виникнення та особливостей перебігу вугрової хвороби в залежності від антропо-соматометричних параметрів у юнаків; а в другому – у дівчат. Текст розділу проілюстрований інформативними таблицями. В кінці розділу автор робить коротке узагальнення отриманих результатів.

Дисертантка у розділі 6 “Аналіз і узагальнення результатів досліджень” представила детальний порівняльний аналіз та узагальнення результатів проведених досліджень, навела основні положення роботи, співставила отримані дані з даними наукової літератури, дала їм теоретичне обґрунтування. Дисертантка підсумовує одержані дані та порівнює їх з результатами досліджень інших авторів та кваліфіковано і аргументовано дає оцінку отриманих результатів. Дисертантка у хворих на вугрову хворобу юнаків та дівчат, в результаті аналізу антропометричних і соматотипологічних показників, встановлює субпатологічні («діатезні») конституціональні типи, які відмічені різних мультифакторіальних захворюваннях. Текст розділу проілюстрований інформативними таблицями і рисунками.

Всі розділи власних досліджень викладені дисертанткою науково грамотно, в логічній послідовності.

Дисертацію завершують 7 висновків, що логічно витікають із наведеного матеріалу і повністю відповідають меті та задачам дослідження. У вступній час-

тині висновків, як це передбачено вимогами ДАК України, оцінено стан виконаної роботи.

Зміст автореферату дисертації та авторських публікацій збігається з головними положеннями наукового дослідження. Робота цілком відповідає основним чинним вимогам ДАК України щодо оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ В ПРАКТИЦІ

В результаті аналізу даних проведеного дослідження дано характеристику особливостей антропометричних та соматотипологічних параметрів юнаків та дівчат у нормі та у хворих на вугрову хворобу, а також побудовані за допомогою дискримінантного аналізу математичні моделі можливості даного захворювання в юнаків та дівчат Поділля без та з урахуванням ступеня важкості вугрової хвороби в залежності від особливостей будови та розмірів тіла. Результати, отримані Макаrchук Іриною Миколаївною при виконанні дисертаційної роботи “Конституціональні особливості юнаків і дівчат Поділля хворих на вугрову хворобу” можуть бути використані у роботі антропологів, гігієністів та лікарів відділень шкірних хвороб, а також у навчальному процесі вищих медичних закладів України, зокрема, у курсі лекцій і практичних занять з нормальної і патологічної анатомії та шкірних хвороб. Отримані дані можуть бути використані при розробці та застосуванні нових методів ранньої профілактики вугрової хвороби.

6. ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗМІСТУ ДИСЕРТАЦІЇ

Принципових недоліків у дисертації та в авторефераті Макаrchук Ірини Миколаївни “Конституціональні особливості юнаків і дівчат Поділля хворих на вугрову хворобу” не виявлено, проте є ряд зауважень які не знижують наукову та практичну цінність роботи:

1. В тексті дисертації є окремі термінологічні, друкарські помилки, стилістичні неточності та поодинокі русизми (наприклад: на стор. 23 «Не докінця...»),

замість «Не до кінця...»; на стор. 24 – «...захворюваності ...» замість «... захворюваності ...»; на стор. 32 замість «... найпоширюваніших ...») краще «найбільш поширених ...».

2. Розділ 4-й дисертації дещо перенасичений таблицями.

3. Зі списку літератури можна було б вилучити поодинокі джерела 20-річної давності.

Питання для дискусії:

1. Чому для побудови моделей можливості виникнення і особливостей перебігу вугрової хвороби Ви обрали дискримінантний аналіз?

2. Що Ви підрозуміваєте під терміном субпатологічні («діатезні») конституціональні типи?

3. Чи враховували Ви тривалість захворювання на вугрову хворобу при формуванні груп досліджень?

7. ВИСНОВОК ПРО ВІДПОВІДНІСТЬ ДИСЕРТАЦІЇ ВСТАНОВЛЕНИМ ВИМОГАМ

На підставі проведеного аналізу вважаю, що дисертація виконана Макаруч Іриною Миколаївною “Конституціональні особливості юнаків і дівчат Поділля хворих на вугрову хворобу” під керівництвом доктора медичних наук, Дмитренко Світлани Володимирівни є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові обґрунтовані результати, що в сукупності є вагомим внеском у теоретичну і практичну медицину, оскільки дано нове вирішення наукового завдання стосовно особливостей антропометричних та соматотипологічних параметрів юнаків та дівчат в нормі та у хворих на вугрову хворобу, що дозволило розробити дискримінантні моделі можливості виникнення і особливостей перебігу даного захворювання.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичною та практичною цінністю, відповідністю змісту й висновків меті та завданням дисертаційна робота Макаруч Ірини Миколаївни, “Конституціональні особливості юнаків і дівчат Поділля хворих на вугрову хворобу” повністю відповідає вимогам щодо кандидат-

ських дисертацій, викладених у пункті 11 «Порядку присудження наукових ступенів» Постанови Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 10.08.2015 року та № 1159 від 30.12.2015 року) щодо кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.03.01 – нормальна анатомія.

Офіційний опонент:

професор кафедри нормальної анатомії

Львівського національного медичного

університету імені Данила Галицького

доктор медичних наук, професор

 Ю. Я. Кривко

проф. Кривко Ю.Я.
Заступник ректора
Львівського національного
медичного університету
імені Данила Галицького
